

Opinia Komitetu Regionów w sprawie komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Dziesięciolecie partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego: program pracy związany z wyzwaniami następnymi pięciu lat”

(2006/C 81/12)

KOMITET REGIONÓW

uwzględniając komunikat Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego: „Dziesięciolecie partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego: program pracy związany z wyzwaniami następnymi pięciu lat” (COM(2005) 139 końcowy),

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z dn. 3 czerwca 2005 r. o zasięgnięciu jego opinii zgodnie artykułem 265 ustęp 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

uwzględniając decyzję swojego Prezydium z dn. 12 kwietnia 2005 r. powierzającą Komisji ds. Stosunków Zewnętrznych przygotowanie opinii w tej sprawie,

uwzględniając swoją opinię perspektywiczną z dn. 21 kwietnia 2004 r. w sprawie „Partnerstwo Europejsko-Śródziemnomorskie a władze lokalne i regionalne: potrzeba koordynacji i odrębnego instrumentu na rzecz współpracy zdecentralizowanej” (CdR 327/2003) ⁽¹⁾,

uwzględniając konkluzje z konferencji „W kierunku nowego obszaru europejsko-śródziemnomorskiego”, która odbyła się z jego inicjatywy w Livorno w dn. 31 października 2003 r. z udziałem przedstawicieli lokalnych i regionalnych (CdR 350/2003),

uwzględniając konkluzje z pierwszej sesji Europejsko-Śródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego zorganizowanego w Kairze w marcu 2005 r.,

uwzględniając konkluzje z 7. Europejsko-Śródziemnomorskiej Konferencji Ministrów zorganizowanej w Luksemburgu w dn. 30-31 maja 2005 r.,

uwzględniając sprawozdanie: „Europejsko-Śródziemnomorskie partnerstwo. Dziesięć lat po Barcelonie: osiągnięcia i perspektywy”, przygotowane przez Europejsko-Śródziemnomorskie Forum Instytutów Ekonomicznych (FEMISE),

uwzględniając sprawozdanie: „Po Barcelonie. W kierunku europejsko-śródziemnomorskiej wspólnoty państw demokratycznych”, przygotowane przez EuroMeSCo,

uwzględniając deklarację europejsko-śródziemnomorskich burmistrzów zatwierdzoną przez Komisję Eurocities Euromed w Byblos w dn. 27 września 2003 r.,

uwzględniając swoją uchwałę w sprawie 6. Europejsko-Śródziemnomorskiej Konferencji Ministrów (CdR 357/2003) ⁽²⁾,

uwzględniając swój projekt opinii (CdR 142/2005 rev. 1), przyjęty przez Komisję ds. Stosunków Zewnętrznych dn. 30 czerwca 2005 r. (sprawozdawca: Anna TERRÓN I CUSÍ, Sekretarz Generalny „Patronat Catalá pro Europa” — delegat Autonomicznego Rządu Katalonii w Brukseli (ES/PES)),

przyjął, jednogłośnie, na 61. sesji plenarnej w dn. 12-13 października 2005 r. (posiedzenie z dn. 13 października) następującą opinię:

1. Stanowisko Komitetu Regionów

1.1 Uwagi ogólne

Komitet Regionów,

1.1.1 **z zadowoleniem przyjmuje** komunikat Komisji i zdecydowanie docenia jej stałe i pełne zaangażowanie w sprawę partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego;

1.1.2 **podziela pogląd**, że proces barceloński wzmocnił to partnerstwo w oparciu o zasadę przyswajania inicjatyw, dialog i współpracę;

1.1.3 **podkreśla**, że poza silnymi więzami pomiędzy UE a partnerami śródziemnomorskimi o charakterze historycznym i strategicznym, partnerzy EUROMED powiązani są współzależnościami opartymi o przepływy handlowe, finansowe, turystyczne i migracyjne;

1.1.4 **popiera** ideę, że dziesięciolecie partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego stanowi okazję do dalszego rozwinięcia współpracy między obiema stronami Morza Śródziemnego i do ożywienia procesu barcelońskiego;

1.1.5 **zauważa**, że bilans ostatnich 10 lat jest ogólnie pozytywny, i że widać w tym okresie znaczne osiągnięcia, chociaż postęp w niektórych istotnych sprawach następuje bardzo powoli;

⁽¹⁾ Dz.U. C 121 z 30.4.2004 r., str. 18

⁽²⁾ Dz.U. C 73 z 23.3.2004 r., str. 77

1.1.6 **zwraca uwagę** na ambitny i dobrze przygotowany program pracy zaproponowany przez Komisję;

1.1.7 **podkreśla**, że partnerstwo europejsko-śródziemnomorskie stanowi dla niego bardzo ważną kwestię, którą Komitet Regionów od początku procesu barcelońskiego popiera i zachęca do współpracy między obiema stronami Morza Śródziemnego;

1.1.8 **zauważa**, że należałoby dołożyć dalszych starań, by włączyć do procesu barcelońskiego podmioty terytorialne, ponieważ odegrają one kluczową rolę w pogłębieniu i wzmocnieniu partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego;

1.1.9 **zauważa**, że nieustannie domagał się większego uczestnictwa władz lokalnych i regionalnych w procesie barcelońskim;

1.1.10 **z zadowoleniem przyjmuje** konkluzje z 7. Europejsko-Śródziemnomorskiej Konferencji Ministrów dotyczącej roli władz lokalnych i regionalnych, mówiące, że muszą być one bardziej zaangażowane w partnerstwo europejsko-śródziemnomorskie, by móc ocenić wspólne wyzwania, wymienić doświadczenia oraz najlepsze praktyki;

1.1.11 **wyraża** gotowość do zacieśnienia współpracy z istniejącymi instytucjami zaangażowanymi w partnerstwo europejsko-śródziemnomorskie.

1.2 Bilans procesu barcelońskiego

Komitet Regionów,

1.2.1 **podziela** pogląd, że współpraca w wymiarze polityki i bezpieczeństwa się poprawiła. Niemniej, żywno nadzieję, że tempo będzie większe. Jeżeli chodzi o pozytywne aspekty, wielkim osiągnięciem było utworzenie Europejsko-Śródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego w 2004 r. oraz sukces pewnych działań zmierzających ku wprowadzeniu atmosfery zaufania;

1.2.2 **uważa**, że proces barceloński nie przyniósł znacznych postępów w procesie demokratyzacji, nie miał również żadnego bezpośredniego wpływu na największe nierozstrzygnięte konflikty w tym regionie, w tym szczególnie na konflikt palestyńsko-izraelski;

1.2.3 **podziela** pogląd, że postęp w zakresie partnerstwa dotyczy przede wszystkim realizacji celów ekonomiczno-handlowych wyznaczonych w deklaracji z Barcelony, ukierunkowanych na stworzenie do 2010 r. europejsko-śródziemnomorskiego obszaru wolnego handlu. Sieć dwustronnych europejsko-śródziemnomorskich układów stowarzyszeniowych jest już prawie ukończona, a bariery celne dla wyrobów przemysłowych zniknęły bądź są stopniowo usuwane;

1.2.4 **podkreśla**, że nie poczyniono dostatecznych postępów w zakresie obustronnej liberalizacji handlu rolnego, że wysokość krajowych i zagranicznych inwestycji prywatnych

w krajach partnerskich pozostaje niska, oraz że nie zmniejszono dysproporcji w stopniu zamożności;

1.2.5 **uważa**, że niezadowalające efekty w zakresie integracji południe-południe wynikają z szeregu przyczyn. Jednym z głównych czynników jest niski poziom rozwoju instytucjonalnego u partnerów śródziemnomorskich;

1.2.6 **zauważa** ponadto, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne praktycznie nie wzrosły, a integracja południe-południe znajduje się w martwym punkcie. Umowa z Agadiru podpisana w 2004 r. między Marokiem, Tunezją, Jordanią i Egiptem nie została jeszcze ratyfikowana;

1.2.7 **podziela** pogląd, że w wymiarze ludzkim, kulturalnym i społecznym, kluczowym elementem jest edukacja; **stwierdza**, że pogłębiono współpracę ze społeczeństwem obywatelskim, i że utworzenie w 2004 r. Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh przyczyni się do dalszego promowania wymiany w tych dziedzinach;

1.2.8 **z zadowoleniem przyjmuje** znaczne postępy poczynione w zakresie aspektów finansowych partnerstwa poprzez utworzenie Funduszu Wsparcia na rzecz Inwestycji i Partnerstwa Śródziemnomorskiego (ang. FEMIP) oraz w zakresie przyspieszenia realizacji projektów i programu MEDA II;

1.2.9 **przypomina**, że brak koordynacji pomiędzy programami MEDA II a INTERREG III ograniczył udział władz lokalnych i regionalnych z krajów południowych obszaru śródziemnomorskiego w projektach współpracy realizowanych w ramach programu INTERREG III z powodu niewystarczającego europejskiego współfinansowania dla partnerów śródziemnomorskich; **przypomina** o potrzebie współpracy transgranicznej oraz **sugeruje**, by nowy instrument finansowy ENPI służył temu celowi;

1.2.10 **przypomina**, że w konsekwencji uniemożliwiło to rozpowszechnienie, w duchu procesu barcelońskiego, doświadczenia i dobrych praktyk związanych z partnerstwem na szczeblu lokalnym i regionalnym, pomimo faktu, że wiele władz lokalnych i regionalnych w UE zawarło bliskie więzi ze swoimi odpowiednikami po południowej stronie Morza Śródziemnego.

1.3 Zaproponowane inicjatywy i program pracy

Komitet Regionów,

1.3.1 **wyraża pogląd**, że na polu praw człowieka i demokracji należy podejmować dalsze starania, by wspierać równość szans, prawa podstawowe i społeczne, niezależne sądownictwo i pluralizm; należy też dążyć do osiągnięcia wspólnej wizji demokratyzacji;

1.3.2 **podkreśla**, że dla osiągnięcia wyników w tym obszarze konieczne jest zaangażowanie podmiotów terytorialnych (regionalnych i lokalnych), wraz ze społeczeństwem obywatelskim i partnerami społecznymi;

1.3.3 **uważa**, że zdecentralizowana współpraca pomaga władzom lokalnym i regionalnym w południowych krajach śródziemnomorskich osiągnąć wyższy poziom dobrego zarządzania poprzez wspieranie uczestnictwa w życiu społecznym i zaangażowanie prywatnych podmiotów; pomaga im też odgrywać dominującą rolę publiczną w promowaniu lokalnego rozwoju gospodarczego, wzmacniając w ten sposób rolę instytucjonalną władz lokalnych i regionalnych w stosunku do rządów centralnych i zdecentralizowanych władz państwowych;

1.3.4 **wskazuje**, że wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego z punktu widzenia integracji regionalnej stanowi jeden z głównych celów partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego;

1.3.5 **podkreśla**, że stworzenie prawdziwego rynku regionalnego może się przyczynić do realizacji celu jakim jest rozwój społeczno-gospodarczy; w każdym razie, stanowi on warunek konieczny, ale nie wystarczający rozwoju;

1.3.6 **uważa**, że prawdziwy rynek regionalny można stworzyć tylko poprzez pogłębienie integracji wśród partnerów śródziemnomorskich, intensyfikację reform przy użyciu wszechstronnego podejścia, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów terytorialnych oraz wykazanie się silną wolą polityczną;

1.3.7 **uważa**, że układy stowarzyszeniowe, o charakterze dwustronnym, nie w pełni dostarczają partnerom śródziemnomorskim instrumenty konieczne do integracji regionalnej, która stanowi niezbędny etap na drodze do stworzenia prawdziwego rynku regionalnego;

1.3.8 **uważa**, że europejska polityka sąsiedzka (ang. ENP) może się przyczynić, poprzez plany działania, do zmian jakościowych w stosunkach europejsko-śródziemnomorskich, lecz nie może się to odbyć kosztem wielostronnego wymiaru partnerstwa EUROMED. Proces barceloński powinien pozostać głównym instrumentem partnerstwa i dialogu w regionie;

1.3.9 **podkreśla**, że stworzenie instrumentu europejskiego sąsiedztwa i partnerstwa (ang. ENPI), który zastępuje istniejące już programy takie jak MEDA, wymaga poświęcenia szczególnej uwagi rozwojowi współpracy z partnerami śródziemnomorskimi w celu sfinalizowania z nimi pakietu zaproponowanych planów działania, nie tracąc z pola widzenia aspektu regionalnego obecnego w programie MEDA, i nieograniczania (w kategoriach absolutnych lub względnych) pomocy finansowej oferowanej partnerom śródziemnomorskim przez Unię Europejską;

1.3.10 **podkreśla**, że stworzenie FEMIP i jego postanowienia dotyczące współfinansowania wymagają pilnie oceny rzeczywistych możliwości utworzenia Europejsko-Śródziemnomorskiego Banku Rozwoju;

1.3.11 **popiera** propozycję Komisji, by w 2007 r. dokonać oceny w porozumieniu z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym;

1.3.12 **z zadowoleniem przyjmuje** projekt rozpoczęcia negocjacji pomiędzy UE a krajami śródziemnomorskimi w

sprawie liberalizacji i integracji handlu usługami oraz zakładania przedsiębiorstw; jednocześnie **żałuje**, iż Komisja nie przeprowadziła jeszcze badań oceniających oddziaływanie utworzenia strefy wolnego handlu. Ocena taka powinna objąć pięć obszarów działania programu MEDA II: ludność, zatrudnienie i migracje, globalizacja, kurczenie się zasobów naturalnych i wyzwania środowiskowe; Komitet **przypomina**, iż dokument ten jest oczekiwany od czasu konferencji maltańskiej (Barcelona II, 1997), oraz że Parlament Europejski i Komitet Regionów kilkakrotnie już o niego prosiły;

1.3.13 **podkreśla** kluczowe dla partnerów śródziemnomorskich znaczenie kwestii rolnictwa;

1.3.14 **uważa** zatem, że istnieje pilna potrzeba rozwinięcia Wspólnej Polityki Rolnej (ang. ACP), otwarcia rynku wspólnoty na produkty śródziemnomorskie oraz wprowadzenia, w celu ułatwienia nieuniknionych zmian, mechanizmu typu Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (ang. EAGGF) ukierunkowanego na kraje śródziemnomorskie;

1.3.15 **zgadza się**, iż duże znaczenie ma zainicjowanie programu współpracy regionalnej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich;

1.3.16 **z zadowoleniem przyjmuje** propozycję nawiązania dialogu pomiędzy krajami partnerskimi a Państwami Członkowskimi w celu pogłębienia dwustronnej współpracy w sektorze oświaty i szkolenia zawodowego, by osiągnąć do 2015 r. trzy cele: wyeliminować analfabetyzm w regionie, umożliwić wszystkim uczniom bez względu na płeć naukę w szkole podstawowej i zlikwidować nierówności między płciami na wszystkich szczeblach edukacji;

1.3.17 **popiera** inicjatywę mającą na celu wzmocnienie istniejących programów na rzecz mobilności, poprzez zapoczątkowanie obszernego programu stypendiów dla studentów uniwersyteckich, współfinansowanego przez Komisję i kraje przyjmujące stypendystów w regionie europejsko-śródziemnomorskim;

1.3.18 **z zadowoleniem przyjmuje** uznanie roli odgrywanej przez władze lokalne i społeczeństwo obywatelskie w promowaniu współpracy na polu sprawiedliwości, bezpieczeństwa i wolności, a także w zakresie migracji i integracji społecznej;

1.3.19 **uważa**, że należy zwiększyć rolę i obecność społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerów społecznych w partnerstwie, a także **z zadowoleniem przyjmuje** uruchomienie platformy pozarządowej, która będzie uprzywilejowanym interlokutorem w partnerstwie europejsko-śródziemnomorskim;

1.3.20 **zauważa**, że basen Morza Śródziemnego jest uprzywilejowaną przestrzenią dialogu kultur i cywilizacji i domaga się stałego wsparcia dla inicjatyw mających na celu stworzenie wspólnej przestrzeni audiowizualnej, pogłębienie zrozumienia między społeczeństwami oraz zwalczanie rasizmu i wszystkich form ksenofobii, w tym islamofobii i antysemityzmu;

1.3.21 **żałuje**, że Komisja, w swoim komunikacie z dnia 12 kwietnia 2005 r., nie zaproponowała zwiększenia roli podmiotów terytorialnych w partnerstwie i uruchomienia mechanizmów konsultacji w ramach istniejących instytucji europejsko-środiemnomorskich; tym niemniej **przyjmuje z zadowoleniem** ważne programy regionalne, takie jak MEDACT i MEDPACT, które wzmocnią te działania;

1.3.22 **zgadza się**, iż konieczne jest zwiększenie widoczności partnerstwa zarówno w UE, jak i w krajach partnerskich i **podziela** pogląd, że zwiększenie widoczności wymaga przekazania przeciętnym obywatelom wielu wspólnie uzgodnionych, przejrzystych i spójnych informacji, przy użyciu najbardziej skutecznych środków komunikacji i rozpowszechniania;

1.3.23 **podkreśla**, że władze lokalne i regionalne, zarówno po północnej i południowej stronie Morza Śródziemnego, umożliwiają funkcjonalną, polityczną i terytorialną łączność między rządem centralnym a społeczeństwem obywatelskim;

1.3.24 **przypomina** również, że na wszystkich obszarach wspomnianych w komunikacie Komisji jako główne obszary współpracy w procesie barcelońskim, ekspertyza władz lokalnych i regionalnych jest najbardziej wartościowa:

- promocja demokratyzacji;
- reformowanie instytucji;
- polityki promujące MŚP;
- polityki promujące inwestycje;
- rolnictwo, rybołówstwo i rozwój obszarów wiejskich;
- polityki promujące zatrudnienie;
- planowanie regionalne i przestrzenne;
- urbanistyka;
- środowisko, zarządzanie zasobami i zapobieganie katastrofom naturalnym;
- lokalny wymiar transportu i energii;
- inicjatywy kulturalne i sportowe;
- polityki ochrony i przywracania świetności dziedzictwa kulturowego;
- polityka społeczna na szczeblu lokalnym;
- oświata i szkolenie;
- zdrowie;
- kontrola przepływu imigrantów, polityka w zakresie przyjmowania i integracji imigrantów;
- zwiększenie widoczności partnerstwa.

2. Zalecenia Komitetu Regionów

Komitet Regionów,

2.1 **podkreśla** potencjalną rolę samorządów lokalnych i regionalnych w pogłębianiu partnerstwa europejsko-środiemnomorskiego;

2.2 **podkreśla** zatem, że wkład tych podmiotów ma duże znaczenie dla poczynienia postępów w dziedzinie praw człowieka, demokracji, rozwoju społeczno-gospodarczego, dialogu i zrozumienia międzykulturowego, które stanowią główne wytyczne procesu barcelońskiego i najważniejsze priorytety programu działań na najbliższe pięć lat;

2.3 **ponownie żąda**, by przedsięwziąć kroki w kierunku większego uczestnictwa i zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych w proces europejsko-środiemnomorski, ponieważ ze względu na swoją pozycję posiadają one najlepsze możliwości do stworzenia obszaru pokoju, stabilności i dobrobytu w basenie śródziemnomorskim;

2.4 **podkreśla**, że dobrą polityką jest współpraca regionalna na szczeblu politycznym i urzędowym, oraz że sieci społeczeństwa obywatelskiego stanowią dobre partnerstwo. Należy je jednak uzupełnić innymi mechanizmami, w tym partnerstwem terytorialnym;

2.5 **wzywa** do utworzenia w europejsko-środiemnomorskich ramach instytucjonalnych nowego forum, które będzie spełniać misję promowania współpracy zdecentralizowanej i terytorialnej, wspierania partnerstwa, rozwijania programów integrujących działania podejmowane w całym basenie Morza Śródziemnego i pozwalając na analizę funkcjonowania układów stowarzyszeniowych z partnerami śródziemnomorskimi. Forum to może skupiać gminy i regiony po obu stronach Morza Śródziemnego;

2.6 **proponuje**, by Komisja zwróciła uwagę na postulat wysunięty w czasie pierwszej sesji Europejsko-Śródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego wobec samorządów lokalnych, by bardziej przyczyniły się do tworzenia sieci kontaktów służących promowaniu dialogu, wzajemnego zrozumienia, wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk;

2.7 **podkreśla**, że zaangażowanie podmiotów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego ma kluczowe znaczenie dla powodzenia partnerstwa i osiągnięcia jego celów, lecz nie jest ono możliwe bez udziału lokalnych i regionalnych instytucji oraz władz;

2.8 **uważa**, że istnieje potrzeba wyjścia poza tradycyjne ramy współpracy scentralizowanej, i że najbardziej odpowiednim szczeblem współpracy zdecentralizowanej są władze lokalne i regionalne;

2.9 **przypomina** w związku z tym, że władze lokalne i regionalne mają możliwości podjęcia działań stanowiących uzupełnienie i wykraczających poza tradycyjne ramy współpracy na szczeblu rządu centralnego;

2.10 **uważa**, że stworzenie instrumentów sprzyjających współpracy transgranicznej i ponadnarodowej mogłoby służyć promowaniu współpracy terytorialnej w regionach położonych w basenie Morza Śródziemnego;

2.11 **wskazuje**, że praktyki współpracy zdecentralizowanej opracowane w ciągu ostatnich lat uwypukliły znaczenie odpowiedzialności władz lokalnych, które pełnią rolę katalizatora tych nowych procesów współpracy, co zostało również przyznane przez Komisję w notatce na temat współpracy zdecentralizowanej w styczniu 2000 r.;

2.12 **zauważa**, że o ile wiele Państw Członkowskich uznało kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych, należy to jeszcze

zharmonizować i szerzej wyjaśnić na szczeblu UE. Należy również jasno wskazać, że ich partnerzy w krajach południowych basenu Morza Śródziemnego powinni być przedstawicielami organów zdecentralizowanych, wybieranymi bezpośrednio przez obywateli w ich regionach, a nie (lub nie tylko) urzędnikami reprezentującymi rząd centralny na szczeblu lokalnym;

2.13 **zaleca**, by Komisja pogłębiła swą wiedzę na temat funkcji i uprawnień instytucji terytorialnych w południowych krajach śródziemnomorskich poprzez dokonanie analizy porównawczej władz lokalnych i regionalnych oraz reform przeprowadzanych obecnie w tym regionie.

Bruksela, 13 października 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB
